

Виділяють також групу складносурядних речень з умовними другорядними реченнями, які вводяться за допомогою сполучника «якщо» і стоять перед головним реченням:

Wer alles tun will, tut nichts recht. (Якщо за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш).

Результати нашого дослідження виявили деякі тенденції розвитку прислів'їв. По-перше, вони підлягають скороченню, по-друге, набувають структури простого розповідного речення. Кількість слів у прислів'ї зумовлена обсягом оперативної пам'яті і виражається формулою $Va(7+2)amin$.

До того ж, ми визначили номенклатуру найбільш вживаних стилістичних засобів і тропів у складі німецьких прислів'їв, аби показати частотність їх використання в структурі прислівникових одиниць. На фонетичному рівні, найбільш вживаними є: алітерація, рима, асонанс. На лексико-синтаксичному рівні, найбільш вживаними є: зіставлення, повтори.

Список використаної літератури

1. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://wikipedia.org>
2. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://lingvo.ru>
3. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. Кунин. – М., 1986. – 422 с.
4. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М., 1966. – 478 с.
5. Корень О. В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв 2000 року / О. В. Корень. – Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2000. – 19 с.
6. Ляцкий Е. А. Несколько замечаний к вопросу о пословицах и поговорках / Е. А. Ляцкий. – СПб, 1897. – 800 с.
7. Райхштейн А. Д. Сопоставительный анализ немецкой и русской фразеологии / А. Д. Райхштейн [Учебное пособие]. – М.: Высшая школа, 1980. – 143 с.
8. Чалимова И.Ю. Использование пословиц при обучении немецкому языку / И. Ю. Чалимова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 5. – С. 38-42.
9. Шалагина В. К. Немецкие пословицы и поговорки / В. К. Шалагина. – М., 1962. – 89 с.

Стаття надійшла до редакції 1 листопада 2012 р.

К. Dvorova

STRUCTURAL FEATURES OF GERMAN PROVERBS ABOUT LOVE

The article analyzes the mechanisms of figurativeness' and expressiveness' creation in the proverb's structure about love of the German folk culture. It was considered the proverb's models and their main structural elements.

УДК: 811.192

Т. Я. Паничок

АФІКСАЦІЯ ЯК ТИПОЛОГІЧНО ХАРАКТЕРНИЙ СПОСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто афіксацію як одне з основних джерел словотворення в

німецькій мові. У німецькій мові афіксація відбувається шляхом додавання до основи слова суфікса та префікса, змінюючи при цьому або не змінюючи первинного значення слова, в результаті чого утворюється нова одиниця мови.

Ключові слова: афіксація, суфіксація, префіксація, словотворення.

Словотворення є найбільшим джерелом збагачення лексики будь-якої мови, провідну роль у ньому відіграє зміна морфологічного складу вже існуючих у мові слів і лексичних основ. Такі зміни відбуваються не випадково: вони визначаються наявністю в мові особливих словотворчих моделей, тобто морфологічно-семантичних типів слів, за аналогією з якими утворюються нові слова.

Мета статті – розглянути афіксацію як поширений спосіб словотворення в німецькій мові.

Завдання статті проаналізувати і визначити роль афіксації у словотворенні німецької мови.

Словотворення належить до відносно молодих лінгвістичних дисциплін, оскільки як окрема галузь мовознавства почало формуватися лише із середини ХХ ст. завдяки працям науковців Н. Арутюнової, Г. Винокура, М. Докулила, І. Ковалика, О. Кубрякової, М. Степанової, І. Улуханова та ін. Значну увагу питанням словотворення приділяли: Ф. Беккер, В. Виноградов, Я. Грім, И. Ербен, Е. Матер, М. Степанова, Ф. Фляйшер, В. Хенцен, В. Чуваєва, Л. Щерба, та інші.

Актуальність роботи визначається загальною спрямованістю новітніх лінгвістичних досліджень на виявлення закономірностей розвитку та функціонування лексичного складу мови, потребою визначення комплексу причин і мовно-мисленнєвих механізмів творення похідної лексики; інтерес до функціонального аспекту мови дає можливість глибше проникнути у процес взаємодії різних мовних одиниць.

Словотворення тісно взаємодіє як з граматиною, так і з лексикою. Не можна заперечувати ні його безпосереднього зв'язку зі структурою і семантикою слова, ні того, що воно співвідносно з граматичними категоріями і парадигмами [3, с. 68].

Афіксація, утворення слів за допомогою суфіксів і префіксів, є популярним способом словотвору в багатьох мовах. У німецькій мові афіксація відбувається шляхом додавання до основи слова суфікса чи префікса, змінюючи або не змінюючи основного значення слова, в результаті чого утворюється нова мовна одиниця. За допомогою афіксів можна транспонувати основне слово в іншу частину мови чи змінити значення слова, проте самостійно вони не можуть бути основою слова.

Основними способами словотворення в німецькій мові є префіксальний і суфіксальний [9, с. 46]. Словотвірний суфікс оформлює слово категоріально у визначений клас слів. Словотвірний префікс не може ні змінити клас слів, а ні його уточнити. Словотвірні префікси є категоріально немаркованими. В порівнянні з основними морфемами, афікси мають абстрактне значення, та є переважно односкладовими; вони складаються з однієї голосної та однієї або більше приголосних: *ge-*, *-ung*, *-e*, *-ei*, *-elei*, *-erei*, *-er* та ін. [1, с. 8].

Кожен словотворчий суфікс, насамперед, показує відношення слова до тої, чи іншої частини мови. У зв'язку з цим існує морфологічна класифікація суфіксів, тобто їх поділ на категорії відповідних частин мови. За допомогою суфіксів іменник утворюється від дієслова (*fahren* – *der Fahrer*) чи від прикметника (*klar* – *die Klarheit*) і, навпаки, прикметники та дієслова утворюються від іменника, займенника (*der Berg* – *bergig*, *laut* – *lautieren*) [9, с. 47].

Чимала кількість лексичних одиниць утворюється з елементом *-er*. Він належить до найважливіших продуктивних суфіксів чоловічого роду та застосовується у поєднанні з іменниками. Даний суфікс використовувався у мові для утворення

іменників від дієслів для позначення осіб, що займаються тим чи іншим видом діяльності: *Maler, Künstler, Fahrer* [3, с. 68]. За допомогою суфіксів *-ler, -ner, -aner, -enser* утворюються слова чоловічого роду: *Städter, Berliner, Afrikaner, Ukrainer*. Вказані іменники називають особу, діяльність, рід занять, походження, властивості яких пов'язані з предметами чи явищами, вказаними опорними словами. Суфікс *-in* використовується при утворенні жіночого роду від основ відповідних іменників чоловічого роду (*Lehrerin, Studentin, Amerikanerin*). Тип суфіксальних іменників, утворених від дієслівних основ, які позначають процеси, дії, представлені у німецькій мові найчастіше суфіксом *-er*, та його варіантами *-ler, -ner* й ін.: *Vermittler, Sprecher, Maler, Abweichler*, значно рідше суфіксом *-ling*: *Feigling*. Суфікси *-er (-ler, -ner)* беруть участь також у творенні суфіксальних іменників від іменникових основ із загальною семантичною ознакою «носії ознаки дії», наприклад, *Fischer, Tischler, Künstler, Pfortner*. [3, с. 69]. Для деяких похідних іменників на *-er* не існує прямих відповідників в українській мові *Schläfer, Störer, Ausbrecher*.

Відомо, що для побудови загальних та збиральних назв служать продуктивні суфікси іменників жіночого роду *-ung, -ei(-erei), -heit(-keit), -schaft* і суфікс середнього роду *-tum*. Що стосується суфіксу *-ung*, найпродуктивнішого словотворчого елемента, то він в першу чергу може позначати діяльність, стан або абстрактні поняття та утворювати від дієслів нові найменування процесів: *üben – die Übung, erklären – die Erklärung, bemühen – Bemühung, begegnen – die Begegnung, erkälten – Erkältung*. Такі іменники означають процес або результат, що пов'язаний з відповідним дієсловом. Зі збиральним значенням вживаються іменники *die Regierung, Kleidung, Rüstung* та інші [9, с. 47]. Серед утворень на *-ung* більше фахових термінів і менше композит та слів з емотивно-оціночним компонентом, ніж серед іменників з іншими продуктивними суфіксами, особливо суфіксом *-heit / -keit*. Суфікс *-heit* утворює іменники жіночого роду переважно абстрактного значення (якість, властивість, стан, відрізок часу), пов'язаного зі значенням похідних основ: *schlau – die Schlauheit, bescheiden – die Bescheidenheit*. На відміну від іменників на *-ung*, префікси мають усього чверть утворень на *-heit / -keit*. Здебільшого, це номіналізації прикметників дієслівного походження (*Abbrüchigkeit*), дієприкметників (*Erfahrenheit*) та префіксальні афікси з *un-* (*Unsterblichkeit, Unvereinigkeit*). З іншого боку, серед цих іменників досить значна частка композит (*Hauptschalkheit, Fabelweisheit, Seelseligkeit*) [2, с. 109].

Іменники жіночого роду з суфіксом *-ei* та його формою *-erei* означають дію чи стан, які пов'язані зі значенням основи (*die Fischerei, die Malerei*), а також місце, де відбувається відповідна дія (*die Bäckerei, die Fleischerei*). Інколи ці суфікси використовують для вираження зневаги, насмішки, засудження по відношенню до тієї чи іншої дії чи стану, наприклад *die Schreiberei* – писанина (ірон.) [2, с. 109].

Утворення збиральних іменників відбувається за допомогою суфікса жіночого роду *-schaft* (*die Studentenschaft, die Bauernschaft*) і суфікса середнього роду *-tum* (*das Menschentum, das Bauerntum*). Суфікси *-chen* і *-lein* утворюють іменники зменшеності середнього роду, а також іменники з відтінками пестливості, зневаги чи насмішки (*ein Häuschen, ein Bachlein, ein Mägdlein*). Спеціального семантичного забарвлення не мають суфікси середнього та жіночого роду *-sal* і *-nis* (*das Gefängnis, Begräbnis; die Kenntnis, Wildnis; das Schicksal, Mühsal*). У сучасній німецькій мові існує велика кількість запозичених слів, в яких повторюються одні і ті ж суфікси. Отже суфікси чоловічого роду *-ist, -at, -eur, -ant, -ent, -ier, -ieur, -or* (*der Student, Aspirant, Kandidat, Ingenieur, Pionier, Professor*), жіночого роду *-tion, -ion, -ur, -age, -tät, -ie* (*die Demonstration, Union, Diktatur, Reportage, Partie*), а також суфікси іменників середнього роду *-at, -ment, -ium*, які означають предмети, приміщення тощо (*das Attestat, Dokument, Auditirium*) [9, с. 48].

Ряд запозичень із англійської мови має форму герундія, внаслідок чого вони означають абстрактні поняття, якості, процес, властивості, предмет та отримують артикль середнього роду. Суфікс *-ing* використовується також для утворення віддієслівних іменників, що позначають назви або результат дій. До найважливіших запозичених, інтернаціональних суфіксів належить латинський компонент *-ismus*. Він вживається переважно у поєднанні з політичними термінами. Не зменшується в останні роки і кількість похідних із суфіксом *-ist*, який використовується в багатьох мовах світу, через те його можна вважати інтернаціональним. Цей продуктивний словотворчий елемент легко поєднується з іншими основами та легко розуміється носіям мови [3, с. 69].

У німецькій мові існує всього чотири суфікси негативної оцінки: *-ling*, *-bold*, *-ian*, *-rich*, наприклад: *Dichterling*, *Witzbold*, *Grobian*, *Wüterich*. Лише суфікси *-chen*, *-lein* певною мірою поєднують у собі значення зменшеності, здрібності, пестливості, прихильності і їх відтінки: *Tischchen*, *Buchlein*. У німецьких прикметників і тим паче прислівників зовсім немає суфіксів суб'єктивної оцінки. Українським суфіксальним утворенням цього типу відповідають у німецькій мові слова з певним конотативним значенням. Конотація – додатковий зміст слова, його стилістичні відтінки, що накладаються на основне значення слова та виражають експресивно-емоційно-оцінне ставлення мовця до позначуваного предмета. При цьому нерідко вживаються додаткові лексичні засоби, наприклад, багатючий – *stinkreich*, величезний – *rießengroß*, старезний – *steinalt*, у деяких випадках у передачі емоційних відтінків важливу роль відіграє інтонація [3, с.70].

У прикметників суфікс *-bar* використовують для передачі пасивного значення: *ausführbar* – здійснений. Для вираження значення відсутності якоїсь ознаки використовують в німецькій мові суфікси: *-los*, *-frei*, які в українській мові передаються за допомогою суфікса *-без*. Наприклад: *stickstofffrei* – безазотний. В прикметниках, що виражають кратність чи повторюваність, використовуються суфікс *-fach*: *dreifach* – тричі. При передачі значення подібності з предметом, відповідності ознаки використовують суфікс *-artig*: *wellenartig* – хвилеподібний. Суфікс *-bar* в німецькій мові надзвичайно продуктивний. Зазвичай віддієслівні прикметники з цим суфіксом утворюються від основ перехідних дієслів, тобто від дієслів, які здатні виражати направленість дії на об'єкт. Звідси прикметники отримують пасивність, до того ж з певною оцінкою цієї дії – дія відбувається легко та без перешкод [8 с. 152]: *essbare Früchte* – їстівні фрукти, *ausführbarer Auftrag* – завдання, яке можна виконати, *ein (leicht) beeinflussbarer Mensch* – людина, яка (легко) піддається впливу (інших людей). Частіше за все такі прикметники перекладаються на українську мову дієприкметником (прикметником) з пасивним значенням чи підрядним означальним реченням: *Er machte einen unentschulbaren Fehler* – Він зробив помилку, яку не можна пробачити; *Dieses Benehmen ist unübertragbar* – Твоя поведінка просто неприпустима; *In diesen Momenten war Lotte sehr eingreifbar* – В ці хвилини Лотта була дуже вразлива.

У німецькій мові тип суфіксальних дієслів, мотивованих прикметником із загальною семантикою «набувати/надавати ознаку» застосовуються суфікси *-en*, *-eln*, *-ern*: *reifen*, *dunkeln*, *mildern* тощо, а також суфікс *-ieren* – *stolzieren*. Слід зазначити, що суфікс *-ieren*, активний при утворенні дієслів від іменних основ, зовсім малопродуктивний при творенні дієслів від основ прикметників. Незначне використання цього словотворчого типу компенсується продуктивністю моделей словосполучення «прикметник + werden» (*groß (klug, hell, dunkel,...) werden*) і «прикметник + machen» (*sauber machen*) [3, с. 70].

Суфіксація як спосіб словотвору більш продуктивна, ніж префіксація; у той же час більшість віддієслівних іменників являють собою суфіксально-префіксальні

утворення, і не в усіх випадках можливо встановити належність префікса дієслову чи неологізму [3, с. 68]. Префіксації – це спосіб словотворення, що припускає приєднання до основи префікса, де префікс стоїть виключно перед основою. Ця модель є повноцінною і найбільш частою. Вона охоплює як іменні частини мови, так і дієслова. Приклади префіксів: *be-*, *dar-*, *emp-*, *ent-*, *miss-*, *ur-*, *ver-*. Префіксація як спосіб словотвору в усі періоди історії німецької мови була набагато менш продуктивною, ніж суфіксація. Префіксація як спосіб словотворення відрізняється від суфіксального тим, що префікси не служать морфологічними показниками граматичних категорій частин мови. Для більшості префіксальних утворень характерно зберігання похідним словом граматичних парадигм основного слова. Префікси також поділяють на іменникові (*un-*, *miß-*, *ur-*, *erz-*, *ge-*, *anti-*, *neo-*) та дієслівні (*miß-*, *zer-*, *er-*, *ver-*, *be-*, *ent-*, *emp-*, *ge-*). Префікси, як правило, означають ознаку відповідного предмета чи явища, що конкретизує значення похідної основи.

Іменникові синонімічні префікси *un-* і *miß-* виражають заперечну ознаку предмета (das *Unglück*, die *Unabhängigkeit*, die *Unbalance*, der *Mißerfolg*, die *Mißachtung*, das *Mißbelieben*). Префікс *ur-* виражає давність, первісність, наприклад: das *Urbild*; der *Urtext*; der, die *Uralte*. Для підвищення негативного значення у деяких іменниках, а також для означення вищого сану чи рангу (в церковній термінології) вживають префікс *erz-* (der *Erzengel*, der *Erzfeind*, der *Erzschelm*). Префікс *ge-* зустрічається в ряді іменників, утворених від дієслівних (*singen* – der *Gesang* – der *Sänger*, *helfen* – der *Gehilfe*) та від іменникових основ (das *Bild* – das *Gebilde*, der *Berg* – das *Gebirge*) [9, с. 49].

Запозиченими в німецькій мові є префікси *anti-* і *neo-* з латинської та грецької мов, які отримали особливе розповсюдження в мові. Префікс *anti-* вживають в значенні протилежності або протидії (das *Antiallergikum*, die *Antibakterialwirkung*, das *Antidepressant*); *neo-* зі значенням «новий» (das *Neobarock*, der *Neoklassizismus*) [9, с. 49].

Варто зазначити, що дієслівних префіксів більше, ніж іменникових. Дієслова німецької мови не утворюють певної групи у префіксальному дієслівному словотворі, а належать до дієслів з відокремлюваними та невідокремлюваними складниками. Відокремлюваними префіксами найчастіше бувають: *ab-*, *an-*, *auf-*, *aus-*, *bei-*, *ein-*, *fest*, *hin-*, *her-*, *los-*, *mit-*, *vor-*, *weg-*, *zu-*, *zurück-*, *zusammen-* і вони завжди наголошені: *abnehmen* – *nahm ab* – *abgenommen*; *aufstehen* – *stand auf* – *aufgestanden*. В головних реченнях в теперішньому часі та імперативі ці префікси відокремлюються від відмінюваного дієслова та ставляться в кінці речення. В перфекті та плюсквамперфекті відокремлюваний префікс стоїть разом з дієприкметником, не відділяючись від нього. В якості відокремлюваних префіксів можуть бути й інші частини мови: *kaputt/fahren*, *tot/treten*, *fern/sehen*, *spazieren/gehen*.

Невідокремлювані префікси: *be-*, *ge-*, *er-*, *ver-*, *zer-*, *emp-*, *ent-*, *miss-*, вони можуть надавати слову нового значення: *halten* – вважати, зупинятися; *behalten* – пам'ятати; *verhalten sich* – поводитись або *fehlen* – бути відсутнім; *befehlen* – наказувати; *empfehlen* – рекомендувати. Невідокремлювані префікси не відокремлюються в жодній часовій формі. Вони утворюють дієприкметник без префікса *ge-*: *besuchenr* – *besuchte* – *besucht*; *gefallen* – *gefiel* – *gefallen*.

Ще однією важливою особливістю дієслівних префіксів є те, що деякі з них можуть бути і відокремлюваними і невідокремлюваними. До цієї групи належать такі префікси: *durch-*, *über-*, *um-*, *unter-*, *voll-*, *wider-*, *wieder-*. Коли наголос падає на префікс, він є відокремлюваним. Коли – на корінь слова, то префікс не буде відокремлюватись і залежно від цього змінюється значення слова:

Der Schüler übersetzt den Text. (Учитель перекладає текст.)

Der Mann setzte das Kind aus dem Wagen in den Sessel über. (Чоловік пересадив дитину з коляски в крісло.)

Якщо первинне (основне) значення дієслова без префікса зберігається і в дієслові з префіксом, то префікс стоїть під наголосом і відділяється, наприклад: *überlaufen (über den Rand laufen, fließen) = Die Milch läuft über.* Якщо ж дієслово з префіксом має вторинне (переносне) значення, то наголос не падає на префікс і він не відділяється, наприклад: *überlaufen (belästigen, in Anspruch nehmen) = Der Arzt ist sehr überlaufen.*

У похідних словах з німецькими префіксами головним наголосом може виділятися або корінь слова, або префікс. Головний наголос падає на корінь слова, якщо перед ним стоїть ненаголошений невідокремлюваний префікс: *be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-*, наприклад: *be/suchen, ge/winnen.* У словах з префіксами *un-* і *miss-* наголос змінюється. Головним наголосом може бути виділений або корінь слова, або префікс. В іменниках і прикметниках префікс *miss-* має головний наголос, а корінь – другорядний. У дієсловах префікс *miss-* має або головний наголос, якщо за нею впливає інший префікс, або другорядний наголос, якщо безпосередньо за нею стоїть корінь дієслова. Корінь дієслова в першому випадку має другорядний наголос, а в другому – головний [9, с. 50].

Слова з префіксами *voll-, hinter-, wieder-, wider-, unter-, über-, um-, durch-* мають нестійкий наголос. У дієсловах з невідокремлюваним префіксом і в багатьох іменниках та прикметниках, що мають переносне значення, ці префікси мають другорядний наголос, а корінь – головний.

Варти звернути увагу на випадки з префіксально-суфіксальним словотвором, коли до основи можуть приєднуватися префікс і суфікс. Одним з таких випадків є утворення деяких іменників за допомогою префікса *ge-* і суфікса *-e*: *Gefrage, Gedanke, Geführte* та інші. Деякі прикметники приєднують префікс і суфікс *-t* подібно тому, як це відбувається при утворенні Partizip II слабких дієслів: *gestiefelt, befrackt.*

Отже, в німецькій мові значна кількість лексичних одиниць утворюється за допомогою додавання до кореня основного слова суфіксів або префіксів, які не лише надають слову певного відтінку, а й можуть повністю трансформувати його значення. Знаючи певні особливості словотворчих елементів, можна розрізняти слова за частинами мови. Перспектива наукових досліджень передбачає подальше вивчення префіксації у різних сферах сучасної німецької мови.

Список використаної літератури:

1. Гринюк О. С. Афіксальні віддієслівні іменники на позначення дії у сучасній німецькій мові: семантика, парадигматика та синтагматика: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. С. Гринюк ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2010. – 20 с.
2. Медведовська Н. В. Основні моделі словотвору абстрактних іменників у ранньовісній німецькій мові / Н. В. Медведовська // Вісник Запорізького державного університету. – Запорізький державний університет, 2000. – С. 109-112.
3. Мирошніченко Л. І. Афіксація і субстантивізація як типологічно характерні способи словотворення в німецькій та українській мовах / Л. І. Мирошніченко // Держава та регіони: Серія: Гуманітарні Науки. – 2011. – № 4. – С. 68-71.
4. Передрій Г. Р. Лексика і фразеологія української мови [Посібник для учнів 11 кл.] / Г. Р. Передрій, Г. М. Самолянінова. — К.: Рад. шк., 1983. – 207 с.
5. Степанова М. Д. Части речи и проблема валентности в современном немецком языке / М. Д. Степанова, Г. Хельбиг. — М.: Наука, 1978.

6. Степанова М. Д. Лексикологія сучасного німецького мови / М. Д. Степанова, І. І. Чернышева. – М.: Наука, 1963. – 310 с.
 7. Розен Е. В. На порозі ХХІ століття: Нові слова і словосполучення в німецькому мові / Євгенія Володимирівна Розен. – М.: Менеджер, 2000. – 200 с.
 8. Шнитке Т. А. Грамматика німецького мови / Т. А. Шнитке. – К.: «ВИПОЛ», 1995. – 223 с.
 9. Юрченко Н. С., Жукова Л. В. Афіксація в німецькій мові. Наголошування словотворчих афіксів в різних ситуаціях / Н. С. Юрченко, Л. В. Жукова // *Studia Lingua: актуальні проблеми лінгвістики і методики викладання іноземних мов.* – Національний університет біоресурсів та природокористування України, 2011.
 10. Ludwig, M. Eichinger Deutsche Wortbildung: eine Einführung. Tübingen: Narr., 2000. – 255 s.
- Стаття надійшла до редакції 30 жовтня 2012 р.

T. Panychok

THE AFFIXATION CHARACTERISTIC MEANS OF WORD-BUILDING IN GERMAN LANGUAGE

In the article are regarded the affixation characteristic means of word-building in German language in typological aspect. In German affixation occurs by adding to the base word suffix and prefix, changing this or not changing the original meaning of the word, resulting in a new unit of language.

УДК 811.161.2'2/4

Ю. С. Полтавець

ІСТОРІЯ ТА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНА «АТРАКЦІЯ» В МОВОЗНАВЧІЙ ТРАДИЦІЇ

У статті проаналізовано значення терміна «мовна атракція». Розмежовано вживання терміна в різних науках, показано шлях розвитку цієї термінальної назви в лінгвістиці. Визначено основні етапи вивчення явища мовної атракції, з'ясовано широкозначність терміна, зазначено основні витлумачення атракції, її різновиди. Виокремлено головні аспекти вивчення поняття мовної атракції на сучасному етапі – загальномовний і структурний.

Ключові слова: атракція, народна етимологія, вирівнювання за суміжністю, лінгвосинергетика.

Усі елементи мовної системи перебувають між собою у тісних взаємозв'язках. Увагу мовознавців привертає явище притягання між мовними одиницями, їх контактування і результат взаємодії. Тлумачення явища мовної атракції викликає певні труднощі, оскільки в мовознавчій літературі спостерігається довільне вживання терміна, а відтак відсутність його уніфікації. Чималу кількість різноманітних потрактувань атракції складно зібрати в одну наукову лінгвістичну картину. Це пов'язано, зокрема, із недостатнім вивченням історії терміна в мовознавстві, різним його вживанням на певних етапах розвитку лінгвістичної науки.

Мета пропонованої статті – окреслити термін «атракція» як лінгвістичне явище, показати шлях розвитку цієї термінальної назви. Досягнення мети передбачає вирішення таких **завдань**: простежити основні етапи дослідження мовної атракції, історію